

J u b i l e u s z
s u w a l s k i e j
J E D Y N K I
i D W Ó J K I

Być zwyciężonym i nie ulec
to zwycięstw, zwycięży i zwyciężić
na ławach - to ileż.
Złoty

...są to szkoły - kawałkami
1920/21 rok szkolny
...oswiatowa, utworzona
...teloskiej w Suwałkach, orga
...nie. Przeszekaj, kiedyś
...danie na naukę do szkoły
...ednie sily na stanowiska
...nie danieli zostaje wydział
...Taj i Taj W skład szkoły
...klasy, w skład 195 danieli
...liczby 288 danieli zostaje w
...szkoła powszechna o 20
...8 (w lokalu przytulnym)
...niem szkoły o 20 danieli
...yciel Gawie, personel n
...5 osób: Guskowska, Przyby
...zyczna i Bucznikowa
...elka M. Szchora
...Betto organizuje 6
...rogię
...nowisko inspektora szko
...o Suwałk s. Szchora
...lika wykazuje szkołę
...uczni i Szchora zostaje m
...s wielu innych wytyczny
...orał pomocy naukowych - to
...sk z Młodszych - z M. Szchor
...skad niezobowiązujące - k
...wizji oraz naukowców
...oswianie dzieci w nauce.

A to Polska właśnie

Szumią zboża, płoną maki i chabry.
Młody hutnik pot ociera ze skroni.
Ulicami idą dzieci do szkoły.
Lada chwila szkolny dzwonek zadzwoni.

Ref.: A to Polska właśnie, to Polska
Ta codzienna, zwykła i swojska.
A to Polska właśnie, to ona
Bliska sercu ziemia rodzona.

Tak mijają nasze grudnie i maje.
Mkną drogami razem radość i troska
I najczęściej sobie sprawy nie zdajesz,
że to wszystko to Ojczyzna twa Polska.

Ref.: A to Polska właśnie, to Polska
Ta codzienna, zwykła i swojska.
A to Polska właśnie, to ona
Bliska sercu ziemia rodzona.

Pieśń Szkoły Podstawowej nr 2 im. A. Piłsudskiej w Suwałkach
Słowa: M. Głogowski, Z. Kaszkur
Muzyka: J. Mart

Zawód pedagoga jest jednym z najbardziej niewdzięcznych zawodów na świecie. Uczysz wbrew temu, którego uczysz (...) i jeśli w tym zawodzie jest coś z powołania, to to, że uczysz pomimo wszystko wytrwale, wiedząc, że zostaniesz doceniony przez ucznia dopiero w przyszłości.

Zofia Kucówna

Życie to droga od marzeń do wspomnień. Aforyzm ten w pełni oddaje nastrój wyjątkowego święta, jakim jest 90-lecie powstania szkół. Jubileusz jest niecodzienną okazją powrotu do przedwojennych źródeł suwalskiej oświaty, której częścią jest nasza placówka. Przeszłość szkoły podstawowej nr 1 i 2 jest inspirująca dla dzisiejszej społeczności szkolnej. I chociaż każde pokolenie uczy się życia z innego elementarza, warto przypomnieć niezapomniane i najważniejsze dla szkoły postaci oraz zdarzenia.

Publikacja ta zabiera nas w sentymentalną, pełną wzruszeń i odkryć podróż. Powrócimy wspomnieniami do odległych lat, których większość z nas już nie pamięta. Przypomnimy ludzi, którzy jeszcze tak niedawno przemykali korytarzami „Jedynki” i „Dwójki”. Uczniów i nauczycieli niewymienionych z imienia i nazwiska, a uśmiechających się do nas ze zdjęć. Chcemy powiedzieć, że nie zmarnowaliśmy żadnej szansy i nie zaprzepaściliśmy dorobku poprzedników, chociaż wykreowaliśmy nowe oblicze jubilatki.

Drodzy uczniowie życzę Wam samych sukcesów, a przede wszystkim zadowolenia ze zdobywanej wiedzy. Aby szkoła była nie tylko miejscem obowiązkowej nauki, ale i miejscem do którego przychodzicie z przyjemnością, żeby spotkać się z kolegami i koleżankami, nauczyć się ciekawych rzeczy. Rodzicom życzę jak najwięcej radości ze swoich pociech i ich edukacyjnych postępów. Nauczycielom – satysfakcji z pracy zawodowej, dalszego podnoszenia kwalifikacji i wytrwałości w niesieniu przysłowiowego „kaganka oświaty”. Wszystkim życzę optymizmu i uśmiechu na co dzień, realizacji planów i zamierzeń.

Ewa Brzozowska

Dyrektor Zespołu Szkół nr 8

Suwałki, 10 listopada 2009 roku

Pieśń Szkoły

Wciąż szukam swojej drogi w chaosie codzienności.
Tak ciężko świat zrozumieć, wyjaśnić jak najprościej.
Dziś żyję marzeniami, z radością witam dzień
I wierzę w to, że dobro nadaje życiu sens.

Ref.: Jesteśmy młodzi, stworzymy nowy świat.
Chcemy, by po nas pozostał jakiś ślad.
Niech los nas wiedzie najprostszą z krętych dróg
Tak, byśmy mogli powrócić kiedyś tu.

Wyznaczam sobie cele i nowe mam zadania.
Choć często jest mi ciężko, mam wiarę w sens działania.
I czuję wielką wdzięczność dla tych, co uczą mnie,
Jak postępować w życiu, co najważniejsze jest.

Ref.: Wiem co to znaczy szacunek dla tradycji.
Kocham Ojczyznę, przyjaciół i mój dom.
Niech w moim sercu tlą się marzeń iskry,
A przyjaciele niech zawsze przy mnie są.

Pieśń Gimnazjum nr 1 w Suwałkach

Muzyka: Anna Czaplą

Słowa: Małgorzata Poznańska

Uczniowie Szkoły Powszechnej nr 1 z wychowawczynią M. Truszkowską, 1924 rok

Uczennice klasy IV Szkoły Powszechnej nr 2 z kierowniczką Heleną Zarembianką, czerwiec 1925 roku

Przedstawienie szkolne „W królestwie krasnoludków” Or-Ota, 12 stycznia 1925 roku

Z kronik suwalskiej JEDYNKI i DWÓJKI

„Popisy gimnastyki rytmicznej” w parku miejskim, czerwiec 1928 roku

Praca w czytelni, 1929 rok

Uczennice podczas pracy w szkolnym ogródku w podwórzu kamienicy przy ul. Tadeusza Kościuszki 40, kwiecień 1928 roku

Początki

Organizację szkolnictwa powszechnego w Suwałkach rozpoczęto po zakończeniu II wojny światowej w pierwszych miesiącach 1919 roku, jeszcze pod okupacją niemiecką. Z polecenia przewodniczącego sekcji szkolnictwa Tymczasowej Rady Obywatelskiej Okręgu Suwalskiego ks. Henryka Betto ogłoszono wówczas zapisy dzieci, rozdzielając je następnie między dwie szkoły: numer 1, do której mieli uczęszczać wyłącznie chłopcy i numer 2, która przyjęła blisko trzysta dziewcząt i chłopców.

W pierwszych latach istnienia obie szkoły wielokrotnie zmieniały siedziby. Szkoła nr 1 początkowo zajmowała budynek przy ulicy Kamedulskiej 16. W 1928 roku w związku ze zmianą sieci szkół została połączona ze Szkołą Powszechną nr 3 i umieszczona w budynku przy ul. Tadeusza Kościuszki 40. Wówczas też została rozwinęta do poziomu szkoły 7-klasowej. Później przeniesiono ją do budynków przy ul. Augustowskiej, a w 1934 roku do nowo zbudowanego gmachu przy ul. Tadeusza Kościuszki 126. Pierwszym kierownikiem szkoły został p. Aleksandrowski, następnie w 1926 roku funkcję kierownika objął Zenon Skupiński, a od 16 stycznia 1933 roku Edward Merecki.

Szkołę nr 2 ulokowano w prywatnym budynku przy ul. Tadeusza Kościuszki 68. W 1920 roku liczyła 288 uczniów (195 dziewcząt i 93 chłopców). W szkole zostało zatrudnionych sześć nauczycielek: Przybylska, Truszkowska, Szmytówna, Danielczykówna, Bucewiczowa i Zahorska, a zarządzanie placówką powierzono panu Gawuciowi. W roku szkolnym 1921/1922 placówkę przekształcono w szkołę żeńską. Uczęszczało do niej wówczas 300 uczennic. Wkrótce w tym samym budynku ulokowano również Szkołę Powszechną nr 3, dlatego naukę prowadzono na dwie zmiany. Na krótko kierownictwo szkoły objęła E. Mejerowa, ale z powodu nagłej choroby już w październiku zastąpiła ją nauczycielka ze szkoły nr 1 Janina Sobieszkańska. We wrześniu 1922 roku naukę rozpoczęło tam 360 dziewcząt.

Poważnym problemem było wówczas przepelnienie klas, dlatego też na wniosek inspektora oświaty Edwarda Hofmana 12 października 1922 roku szkoła została przeniesiona do prywatnego budynku przy ulicy Tadeusza Kościuszki 40, gdzie do dyspozycji otrzymała 10 klas lekcyjnych. Kierowniczką została dotychczasowa nauczycielka szkoły nr 1 Helena Zarembianka. W czasie wakacji zarząd miasta przeprowadził remont lokalu. Zakupiono „umywalnie i basen do wody”, zbudowano też scenę w sali gimnastycznej. Rok później przeprowadzono kolejny. W klasach, w których temperatura spadała zimą poniżej zera stopni, wstawiono dwa piecyki. W roku szkolnym 1924/1925 liczba uczennic wzrosła do 488. Rok później z powodu przepelnienia klas kierowniczka szkoły zmieniła swoją kancelarię na pokój nauczycielski, a ten ostatni na salę lekcyjną. Z tego samego powodu we wrześniu 1926 roku utworzono filię szkoły nr 2, którą kierowała H. Wojnarowa. Z ogólnej liczby 680 uczennic przyjętych do szkoły 315 przydzielono do filii. Wiosną 1928 roku zarząd miasta przekazał placówce teren na założenie ogródka szkolnego.

Wraz z początkiem roku szkolnego 1928/1929 szkoła przeniosła się do budynku przy ul. Kamedulskiej 16 (dotąd zajmowanego przez szkołę męską nr 1). Jednocześnie zlikwidowano filię. Duża liczba uczennic (do szkoły zapisało się 537 dziewcząt) korzystających z siedmiu sal lekcyjnych wymusiła pracę na trzy zmiany. Wiele wysiłku włożono w zorganizowanie na nowo szkolnego ogródka. W listopadzie otwarto czytelnię, którą ze względu na brak pomieszczeń ulokowano w pokoju nauczycielskim.

Po raz kolejny szkoła zmieniła swoją siedzibę w roku szkolnym 1933/1934, kiedy przeniesiono ją do budynku po zlikwidowanym Seminarium Nauczycielskim Żeńskim przy ulicy Augustowskiej 10. Murowany jednopiętrowy obiekt mieścił osiem sal lekcyjnych, salę gimnastyczną i obszerne szatnie. Przed szkołą znajdował się ogród kwiatowy i warzywny oraz „wygodne” boisko.

Już w początku 1922 roku ze względu na trudne warunki materialne wielu uczennic rozpoczęto w szkole akcję dożywiania, którą kontynuowano w latach następnych. Ze środków zarządu miasta i funduszy zgromadzonych w ramach zbiórek zakupiono najuboższym uczennicom podręczniki szkolne oraz odzież (np. w styczniu 1926 roku 30 dziewcząt otrzymało obuwie i palta). Rokrocznie w czasie świąt rozdzielano paczki żywnościowe i słodczyce. Uczniowie

Szkolne uroczystości z okazji tygodnia LOPP – „efektowny taniec samolotów”, 21 maja 1933 roku

Drużynowa Wilczyńska i zastępowe szkolnej drużyny harcerskiej, czerwiec 1927 roku

„Dożywianie dzieci fizycznie słabych tranem i bułkami”, 1929 rok

Uczniowie klasy III Szkoły Powszechnej Numer 1 przystępujący do pierwszej komunii świętej, 1933 rok

Hospitacja w klasie II, 22 maja 1933 roku

Sklepik szkolny, 1930/1931 rok

W czasie dyżuru, 1930/1931 rok

i nauczyciele włączali się również w inne akcje. Na przykład w końcu 1921 roku zorganizowano przedstawienie „Gwiazdka Michasia”, z którego dochód przeznaczono na zakup książek do szkolnej biblioteki. W grudniu 1923 roku przeprowadzono zbiórkę pieniędzy „dla Japończyków dotkniętych klęską trzęsienia ziemi”, a 3 maja 1927 roku zebrano 47 złotych na „Dar Narodowy”. Wielokrotnie organizowano przedstawienia szkolne, a po przekazaniu szkole zakupionego przez rodziców „aparatu kinematograficznego” również seanse filmowe, z których dochód przeznaczano między innymi na wycieczki szkolne lub cele dobroczynne. Od stycznia do marca 1924 roku nauczycielki pracowały na kursach dla analfabetów. Co roku z okazji świąt państwowych i rocznic historycznych organizowano okolicznościowe obchody i akademie.

Już niemal od początku funkcjonowania szkoły pracowała biblioteka i sklepik uczniowski, który w latach trzydziestych przekształcono w spółdzielnię. Uczennice należały do chóru i sekcji teatralnej. W połowie lat dwudziestych prężnie działała orkiestra mandolinowa pod kierunkiem J. Pszczółkowskiego złożona z uczniów i uczennic szkół nr 1 i 2. Od 1926 roku funkcjonowało koło literackie (od 1928 roku ukazywała się pisana ręcznie gazetka szkolna pt. „Jutrzenka”) a od 1928 roku – przyrodnicze. W 1926 roku rozpoczęła działalność założona i kierowana przez Romanę Merecką drużyna harcerska. Na koniec roku szkolnego liczyła ona 42 członków w 6 zastępach. W 1929 roku powstało szkolne koło Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, rok później koło Czerwonego Krzyża a w 1932 roku koło Ligi Morskiej i Kolonialnej.

W latach dwudziestych uczennice uczestniczyły w wycieczkach szkolnych. Początkowo zwiedzały najbliższe okolice, później również odległe części Polski. Na przykład w 1922 roku zorganizowano wyjazd do Wigier, w 1925 roku do Dowspudy i „na granicę”, w 1926 roku do tartaku w Płocicznie oraz nad kanał i jeziora augustowskie, w 1927 roku nad morze do Pucka, Gdyni i Helu, w 1929 na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu a rok później do Grodna.

W latach dwudziestych poważny problem stanowiła drugoroczność. Na zakończenie roku szkolnego 1922/23 promocji nie uzyskało 140 uczennic (z 360), rok później 118 (promowano 262), a w 1926 roku 209 (promowano 300). Sytuacja uległa poprawie w latach trzydziestych (w 1934 roku promocji nie uzyskało 55 z 495 uczennic). Kilkakrotnie naukę przerywano ze względu na epidemie chorób zakaźnych, np. w styczniu 1922 roku na dwa tygodnie z powodu kokluszu.

Uczniowie przed budynkiem Szkoły Powszechnej nr 2 przy ul. Kamedulskiej 16, wrzesień 1928 roku

Budowa nowego gmachu szkół powszechnych

Wizytacja robót przez przedstawicieli rady miejskiej

W nowym gmachu szkolnym

Ze względu na bardzo trudne warunki lokalowe szkół powszechnych już w lutym 1925 roku Rada Miejska Suwałk podjęła uchwałę dotyczącą zakupu za kwotę 52.000 zł posesji i zabudowań Hirsza Dawida Oppenheima położonych przy ul. Tadeusza Kościuszki 134. Formalności dopełniono 23 maja 1925 roku. Pierwotnie planowano remont i przebudowę znajdujących się tam budynków, szacując kosztorys robót na kwotę 360.000 zł. Wkrótce okazało się jednak, że adaptacja zdewastowanych obiektów nie jest możliwa. Decyzję o rozbiórce starych budynków i rozpoczęciu budowy nowej szkoły od podstaw podjęto dopiero trzy lata później, 12 maja 1928 roku na posiedzeniu Rady Miasta, przewidując na ten cel 980.000 zł.

Projekt, opracowany przez inż. Zenona Rackiewicza, zakładał budowę dla obu szkół powszechnych wysoko podpiwniczego dwupiętrowego gmachu z obszernymi, oświetlonymi przez duże okna salami lekcyjnymi. Prace rozpoczęte w maju 1928 roku postępowały szybko. Do 1930 roku budynek wyprowadzono pod drugie piętro i przykryto dachem. Ponieważ jednak budżet miejski oraz uzyskane subwencje nie wystarczały na pokrycie zobowiązań, systematycznie posiłkowano się kredytami. Niebawem ujawniły się błędy popełnione w trakcie planowania inwestycji, między innymi niewłaściwe oszacowanie kosztów i możliwości finansowych miasta, co wraz z utratą dalszych możliwości kredytowych sprawiło, że w tym samym roku prace wstrzymano. Wznowiono je dopiero w 1934 roku po uzyskaniu dodatkowych środków, ograniczając jednak ich zakres.

Uroczyste otwarcie budynku odbyło się 23 września 1934 roku. Aktu poświęcenia dopełnił ks. infułat Stanisław Szczęsnowicz. Na zakończenie uroczystości prezydent miasta Franciszek Hołotka poinformował, że „Pani Marszałkowa Piłsudska zgodziła się na nadanie szkole nr 2 swego imienia”.

5 listopada 1934 roku uczennice Szkoły Powszechnej nr 2 świętowały rozpoczęcie nauki w nowym gmachu. Do marszałkowej Piłsudskiej została wysłana depesza „z zawiadomieniem o rozpoczęciu się zajęć w nowym budynku szkoły Jej imienia”. 11 listopada odbyło się poświęcenie sztandaru szkolnego, który ufundowały absolwentki.

W prawym skrzydle gmachu została ulokowana 7-klasowa Szkoła Powszechna nr 1 (męska). Wtedy też zapadła decyzja o ufundowaniu szkole sztandaru. Środki na ten cel pochodziły ze składek rodziców oraz z dochodów Spółdzielni Uczniowskiej. Sztandar poświęcono i wręczono szkole prawdopodobnie już w roku szkolnym

Popisy gimnastyczne uczennic Szkoły Powszechnej nr 2 na stadionie miejskim, 11 czerwca 1936 roku

Nauczyciele, Rada Opiekuńcza i poczet sztandarowy Szkoły Powszechnej nr 1. Od lewej: kierownik Edward Merecki, Aleksandra Lutostańska, Jan Karczewski, Natalia Uińska, siódmy – nauczyciel robót ręcznych Wyrzykowski; ósmy nauczyciel śpiewu i muzyki Adolf Lik, jedenasty – Zackiewicz, w głębi ze sztandarem szkoły – Henryk Osiński

Orkiestra mandolinowo-gitarowa Szkoły Powszechnej nr 1. W środku kierownik Edward Merecki (z lewej) i nauczyciel muzyki Adolf Lik, ok. 1935 roku

Zaświadczenie szkolne uczennicy Szkoły Powszechnej nr 2 im. Aleksandry Piłsudskiej

Świadectwo szkolne Tadeusza Lutostańskiego, ucznia Szkoły Powszechnej nr 1, zamordowanego przez Niemców w 1943 roku

1934/1935. Na jednej stronie sztandaru na amarantowym tle umieszczono białego orła w koronie i napis „Szkoła Powszechna Nr 1 w Suwałkach III”. Na drugiej stronie na białym tle – wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej i napis „Módl się za nami”. Do 1939 roku „Jedynka” powszechnie nazywana była „szkołą imienia Józefa Piłsudskiego”, najprawdopodobniej nazwa ta oficjalnie nie została jednak nadana.

Obie szkoły zostały wyposażone w sprzęt, pomoce naukowe i biblioteki. W piwnicy mieściła się prowadzona przez Związek Nauczycielstwa Polskiego Centrala Zaopatrzenia Szkół oraz Spółdzielnia Uczniowska oferująca przybory szkolne i sprzęt sportowy. Prócz dzieci narodowości polskiej do obu szkół uczęszczały też dzieci żydowskie.

Po wybuchu II wojny światowej i zajęciu Suwałk przez Niemców nauka nie została wznowiona. W części budynku umieszczono szkołę dla dzieci niemieckich. Okupanci wykorzystywali go też na potrzeby wojska, później ulokowali w nim szpital. Inwentarz szkolny przekazano szkole niemieckiej (Volksschule), natomiast bibliotekę zniszczono. Szkolny woźny Ludwik Stefańczyk z narażeniem życia przechował sztandar oraz niektóre sprzęty szkolne, które po wyzwoleniu przekazał kierownikowi szkoły.

Wielu byłych nauczycieli włączyło się w akcję tajnego nauczania, a absolwenci w działania ruchu oporu. Członkiem jednej z pierwszych organizacji konspiracyjnych na Suwalszczyźnie był Tadeusz Lutostański (w 1937 roku ukończył Szkołę Powszechną nr 1; aresztowany w kwietniu 1940 roku został stracony 19 maja 1943 roku w więzieniu Neubaum w Królewcu). Wśród więźniów i ofiar niemieckich obozów zagłady znalazło się wielu nauczycieli i absolwentów szkół nr 1 i 2.

Zaświadczenie 7-klasowej Szkoły Powszechnej nr 2

Święto Pieśni, maj 1945 roku

Warta uczniowska podczas uroczystości związanych z pogrzebem Józefa Stalina, 1953 rok

1 Maja 1953 roku

Uczestnicy Igrzysk Zimowych zorganizowanych przez Związek Młodzieży Polskiej. Wśród nich Bożenna Sawicka i Irena Zapolska, uczennice Szkoły Podstawowej nr 2, które zajęły pierwsze miejsca w jeździe na łyżwach, 1953 rok

„Przodownicy nauki” Szkoły Podstawowej nr 1 w czasie obchodów Dni Oświaty Książki i Prasy w 1957 roku

Członkowie „kółka młodych Miczurinowców” przy Szkole Podstawowej nr 1 z plonami ze szkolnego ogródka, 1954 rok

W okresie PRL-u

Naukę w szkole wznowiono 22 listopada 1944 roku, w miesiąc po zajęciu Suwałk przez wojska Armii Czerwonej. Zarządzenie obiema placówkami powierzono przedwojennym kierownikom: Edwardowi Mereckiemu (Szkoła Powszechna nr 1) i Helenie Zarembiance. W początkowym okresie warunki pracy były bardzo trudne (przepełnione klasy, brak ławek i podstawowych pomocy naukowych, także podręczników i zeszytów). Nauczyciele otrzymywali nieregularne i niskie wynagrodzenia. Dlatego rodzice z własnej inicjatywy niejednokrotnie wspomagali pedagogów, dostarczając im produkty spożywcze. Wojna i kilkuletnia przerwa w nauce spowodowała, że wiele dzieci było przemożonych, sprawiały też trudności wychowawcze. W końcu 1944 roku do Szkoły Powszechnej nr 1 uczęszczało 705 uczniów, a do „dwójki” – 686. W obu szkołach zatrudnionych było po 15 nauczycieli. W 1946 roku nastąpiła zmiana nazw obu placówek, które przemianowano na Szkoły Podstawowe nr 1 i 2.

Obie szkoły żyły aktualnymi wydarzeniami. W 1945 roku świętowano wyzwolenie Warszawy, Krakowa i innych miast Polski. W kolejnych latach organizowano uroczystości z okazji Dnia Dziecka, Dnia Matki, Dnia Spółdzielczości, Święta Pieśni a później także rocznicy wybuchu Rewolucji Październikowej, urodzin „Przyjaciela Polski Józefa Stalina”, rocznicy powstania Armii Czerwonej. Imiona Aleksandry i Józefa Piłsudskich na długie lata zniknęły z nazw, kart kronik i podręczników.

Starym zwyczajem uczniowie obu szkół włączali się w akcje dobroczynne i zbiórki pieniędzy, między innymi na rzecz PCK, Komitetu Odbudowy Stolicy, Komitetu Odbudowy Zamku Królewskiego. Działalność wznowiły drużyny harcerskie, koła PCK, Liga Morska, Spółdzielnie Uczniowskie, Szkolne Koła Oszczędności, Koła Przyjaciół Książki.

W ciągu następnych lat stopniowo poprawiało się wyposażenie szkół w sprzęt i pomoce naukowe, przybywało książek w bibliotekach. W 1946 roku księgozbiór Szkoły Podstawowej nr 1 liczył 385 tomów, a w roku 1954 odnotowano ich już 2854.

W latach 1949–1955 do Szkoły Podstawowej nr 1 uczęszczało od 453 do 572 uczniów w 12–14 klasach, z którymi pracowało 13–14 nauczycieli. Do Szkoły Podstawowej nr 2 uczęszczało od 554 do 622 uczniów (w 1950 – 314) w 14–17 klasach, a zatrudnionych było 15–18 pedagogów (w 1950 – 7).

We wrześniu 1949 roku nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika Szkoły Podstawowej nr 2. Znaną z przywiązania do tradycyjnego katolickiego wychowania Helenę

Zarembiankę zastąpiła Władysława Boczar. W 1952 roku została zniesiona nauka religii. Już od końca lat czterdziestych coraz wyraźniejsze stawało się też upolitycznienie szkoły i wychowania. W kronice odnotowano między innymi złożenie przez uczniów deklaracji podniesienia wyników w nauce z okazji II Zjazdu PZPR, odczytanie młodzieży projektu konstytucji z 1952 roku oraz powitanie kandydatów na posłów do Sejmu. Każdego roku w kronikach szkolnych relacjonowano liczne wieczornice i akademie poświęcone przyjaźni polsko-radzieckiej, rocznicy rewolucji październikowej, „dokonań Lenina” i wyliczono czyny społeczne. Najwięcej miejsca poświęcano udziałowi w pierwszomajowych pochodach. W 1955 roku rada pedagogiczna szkoły nr 1 „podjęła jako zobowiązanie 1 Majowe oparkanie siatką działki szkolnej, co w wyniku wykonania przyczyniło się do oszczędności budżetu i estetycznego wyglądu boiska i ogrodu szkolnego”. Rok wcześniej w piwnicy budynku została zorganizowana świetlica z dożywianiem, do której „ściągnięto 100 dzieci z ulicy”. Zapewniono im posiłek i dobre warunki do odrabiania lekcji oraz opiekę wychowawczą. Dużym wydarzeniem w życiu szkół były przygotowania do obserwacji zaćmienia słońca 30 czerwca 1954 roku. W roku szkolnym 1956/1957 w budynku zainstalowano centralne ogrzewanie i rozebrano stare piece węglowe.

Wcześniej, bo w roku szkolnym 1955/1956, nastąpiły zmiany na stanowiskach kierowniczych. Dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 1 została Władysława Boczar, a dyrektorem szkoły nr 2 Feliks Kubyliś. Jednocześnie, nastąpiła zmiana organizacji szkoły nr 2 przemianowanej na Szkołę Podstawową i Liceum Ogólnokształcące nr 2 w Suwałkach. Do roku szkolnego 1957/1958 obok siedmiu klas podstawowych funkcjonowały w niej dwie klasy licealne.

W obu szkołach rozwinięto działalność pozalekcyjną, działały drużyny harcerskie i kółka przedmiotowe, np. polonistyczne, przyrodnicze. Równocześnie powstawały koła zainteresowań stawiające za cel wychowanie w duchu ideologii socjalistycznej i przyjaźni ze Związkiem Radzieckim: Towarzystwo Przyjaźni Polsko Radzieckiej czy „Kółko miczurynowskie” (wymieniane w kronice SP 1 w roku szkolnym 1958/1959). 29 kwietnia 1959 roku dzięki staraniom Komitetu Rodzicielskiego 4. Żeńska Drużyna Harcerska przy Szkole Podstawowej nr 1 otrzymała sztandar.

Grono pedagogiczne i uczniowie uczestniczyli też w najważniejszych wydarzeniach w życiu miasta: odsłonięciu obelisku na placu straceń (6 września 1959 roku), obchodach 50. rocznicy śmierci Marii Konopnickiej i akcie wmurowania kamienia węgielnego pod

Budynek Szkół Podstawowych nr 1 i 2, lata 60. XX wieku

Akademia 1-majowa w Szkole Podstawowej nr 1 w 1965 roku. W podpisie pod zdjęciem w szkolnej kronice napisano: „Montażem, tańcem, pływaniem i pieśnią majową utrzymujemy tradycję klasy robotniczej”

Grono pedagogiczne Szkoły Podstawowej nr 1 w czasie obchodów Dnia Nauczyciela w 1959 roku

Wręczenie sztandaru dla 4. Żeńskiej Drużyny Harcerskiej przy Szkole Podstawowej nr 1, 29 kwietnia 1959 roku

„Barwny korowód” uczniów szkół nr 1 i 2 w czasie uroczystości odsłonięcia pomnika Marii Konopnickiej, 25 i 26 maja 1963 roku

Obchody 1000-lecia Państwa Polskiego

Obchody 250-lecia nadania praw miejskich Suwałki, 1972 rok

pomnik – bibliotekę jej imienia (7 października 1960), 25 i 26 maja 1963 roku w uroczystościach odsłonięcia pomnika poetki. W szkolnej kronice zapisano: „Czynem społecznym całego miasta, w tym również młodzieży naszej szkoły, rynek zamieniono na park, gdzie wśród zieleni i barwnych kwiatów wznosił się wspaniały posąg naszej poetki”. Uczniowie przebrani za postacie z bajek Marii Konopnickiej przeszli ulicami miasta w „barwnym korowodzie”. W maju 1966 roku w podobny sposób włączono się do obchodów „1000-lecia Państwa Polskiego”, a w 1972 roku „250 lat Suwałki”. 6 marca 1978 roku młodzież uczestniczyła w powitaniu I sekretarza PZPR Edwarda Gierka, który przybył do Suwałk na uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod budowę Osiedla Północ.

Uczniowie brali udział w okolicznościowych spotkaniach organizowanych w szkole. Na przykład 30 i 31 marca 1959 roku w prelekcji Antoniego Patli poświęconej Marii Konopnickiej. 17 stycznia 1961 roku z okazji 16. rocznicy wyzwolenia Warszawy, w czasie uroczystego apelu Krystyna Kapuścińska „podzieliła się swoimi wspomnieniami z udziału w powstaniu warszawskim, podkreślając wielkie bohaterstwo i poświęcenie mieszkańców stolicy w zwycięskiej walce z hitleryzmem”. 15 marca 1963 roku „w związku z setną rocznicą powstania styczniowego (1863 r.) zorganizowano uroczysty poranek w szkole pod kierownictwem instruktora historii kol. Bronisławy Fałtynowicz”, a 3 maja 1966 roku wieczornicę związaną ze 175. rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Z okazji kolejnych rocznic wybuchu oraz zakończenia II wojny światowej organizowano spotkania z uczestnikami walk. Rokrocznie kalendarz imprez wypełniały uroczyste inauguracje i zakończenia roku szkolnego, obchody Dnia Nauczyciela, Dnia Kobiet, Dnia Wojska Polskiego, Dnia Książki i Prasy. Świętowano Dzień Dziecka, organizowano „choinki noworoczne” i zabawy karnawałowe. Równocześnie postępowała jednak ideologizacja wychowania w duchu marksistowsko-leninowskim. I tak np. 17 lutego 1961 roku „na masówce ukazano młodzieży przyczynę tragicznej śmierci Premiera Lumumby jako ofiary walk o wyzwolenie”, 20 kwietnia omówiono „zbrojną napaść kapitalistów na Kuby”, manifestując swą solidarność okrzykiem „Ręce precz od Kuby”, 20 grudnia 1961 roku uczczono 20. rocznicę utworzenia PPR, a 22 kwietnia 1963 roku uroczystym apelem uczczono „Dni Leninowskie”.

We wrześniu 1964 roku wielkie emocje wśród uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 wzbudziło pojawienie się pierwszego telewizora. Radości nie umniejszył fakt, że pracę odbiornika zakłócała działająca niedaleko

1 Maja 1967 rok

Biblioteka Szkoły Podstawowej nr 1

Szkolna kuchnia

Artyści teatryku „Tyci – tyci” podczas próby sztuki „Janosik”, ok. 1969 rok

Uczniowie z kółka modelarskiego, 1967 rok

Eksperymentalna klasa 1 prowadzona przez Anastazję Chlebus, 1972 rok

Jolanta Broniszewska podczas zakończenia roku szkolnego z chórem szkolnym, 1971 rok

Występy grupy tanecznej

Członkowie koła turystyczno-krajoznawczego przy Szkole Podstawowej nr 1 na kuliżu

motopompa. W tym samym roku powstał projekt budowy przy szkole sali gimnastycznej. Po apelu Komitetu Rodzicielskiego o wpłaty na rzecz inwestycji udało się zgromadzić imponującą kwotę 50 tys. złotych. Budowę sali zrealizowano jednak znacznie później.

Wiele starań wymagało przeprowadzenie niezbędnych remontów. W marcu 1973 roku Prezydium Rady Narodowej w Suwałkach pozytywnie rozpatrzyło wniosek dyrekcji Szkoły Podstawowej nr 1 o dofinansowanie wydatków. Do lipca 1976 roku odremontowano dach i przebudowano „trzon stołówkowy” w świetlicy.

Do połowy lat sześćdziesiątych do obu szkół uczęszczała zbyt duża liczba uczniów, co skutkowało przepełnieniem i pracą w systemie zmianowym. W roku szkolnym 1960/1961 w Szkole Podstawowej nr 1 w 21 oddziałach uczyło się 826 osób, a w roku następnym 1022 (klasy liczyły średnio po ok. 40 dzieci). Sytuacja uległa poprawie dopiero po oddaniu do użytku szkół nr 4 i nr 6. W 1965 roku ze Szkoły Podstawowej nr 2 do „Szóstki” odeszło 250 uczniów. Pozwoliło to między innymi na wygospodarowanie pomieszczeń na bibliotekę, której kierownikiem została Janina Woronko. Zmniejszeniu uległa też liczba uczniów w klasach, dzięki czemu poprawiły się warunki pracy. W roku szkolnym 1966/1967 na mocy reformy oświaty w szkołach zostały utworzone klasy ósme. W tym kształcie organizacyjnym szkoły funkcjonowały do 1999 roku, czyli wprowadzenia sześcioklasowej szkoły podstawowej i utworzenia gimnazjów. W 1970 roku w „Jedyńce” uczyło się 730 dzieci w 20 oddziałach, a w „Dwójce” 756 w 23 oddziałach. Dwa lata później osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczej suwalskiej „Jedynki” odnotowano na łamach „Gazety Białostockiej”. Jak pisano, zadecydowały one o tym, że placówka pełniła „funkcję tzw. szkoły bazowej, służąc swym doświadczeniem szkołom sąsiednim”. Pracowało w niej sześciu „kierowników ognisk metodycznych”, organizowano konferencje metodyczne i „lekcje otwarte” dla nauczycieli innych szkół. Systematycznie uzupełniano pomoce naukowe i wyposażenie pracowni. We wrześniu 1972 roku przy szkole nr 2 powstała eksperymentalna klasa pierwsza prowadzona przez Anastazję Chlebus. Jej uczniowie dużo czasu spędzali w szkole, korzystali z zajęć tańca i śpiewu prowadzonych przez instruktorów Młodzieżowego Domu Kultury, bawili się i uczestniczyli w licznych imprezach.

Uczniowie obu szkół odnosili sukcesy w olimpiadach przedmiotowych oraz konkursach tematycznych i sportowych. Jeszcze w końcu lat sześćdziesiątych przy szkole nr 2 Leokadia Dąbrowska założyła

teatrzyk kukielkowy „Tyci – tyci”, który występował między innymi przed publicznością szkolną i pacjentami Szpitala Powiatowego w Suwałkach. Działał tu chór pod kierunkiem Jolanty Broniszewskiej i drużyna piłki nożnej prowadzona przez nauczyciela wychowania fizycznego Adama Kuczyńskiego. W 1967 roku odniosła ona zwycięstwo w meczu finałowym mistrzostw województwa białostockiego szkół podstawowych, a w 1969 roku zdobyła mistrzostwo i puchar Szkolnego Ośrodka Sportowego. Prężnie rozwijało się koło modelarskie pod kierunkiem nauczyciela prac ręcznych Leopolda Dudanowicza. Przy szkole nr 1 w latach siedemdziesiątych działały między innymi: kółko taneczne, grupa gimnastyczna „z SKS-u”, szkolne koło przyjaciół ZBoWiD, koło Ligi Ochrony Przyrody, koło turystyczno-krajoznawcze, koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci oraz szczerp harcerski im. Stefanii Sempołowskiej. Duże sukcesy odnosili sportowcy (między innymi w 1975 roku reprezentacja szkoły zdobyła I miejsce w powiatowych zawodach w czwórboju lekkoatletycznym dziewcząt). W 1978 roku założono „Złotą Księgę”, do której aż do 2002 roku wpisywane były nazwiska uczniów kończących szkołę z wyróżnieniem (złote i srebrne tarcze) oraz laureaci i finaliści konkursów przedmiotowych.

Na szkolnym boisku

Spotkanie z funkcjonariuszami Milicji Obywatelskiej, 1985 rok

Uroczystość wręczenia nowego sztandaru dla Szkoły Podstawowej nr 2

W czasie lekcji

Wykopki szkolne, 1978 rok

Dyplomy i podziękowania za udział w zbiórkach na cele społeczne

13 października 1973 roku uroczystie świętowano 200. rocznicę ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej. W tym dniu z inicjatywy komitetu rodzicielskiego szkoła nr 2 otrzymała nowy, drugi w swojej historii sztandar.

Okres PRL-u obfitował w czyny społeczne, w które angażowali się nauczyciele i młodzież. Wielokrotnie uczestniczyli w akcjach pod hasłem „Niedziela – Dzień Czynu Partyjnego”, porządkowali otoczenie szkoły czy groby żołnierzy radzieckich. W ramach podobnych kampanii brali udział w „wykopkach” w okolicznych Państwowych Gospodarstwach Rolnych czy akcjach sadzenia drzew.

Jeszcze do końca lat osiemdziesiątych starano się wychowywać młodzież w duchu „wartości socjalistycznych”. W kronikach odnotowano wizyty przedstawicieli partii, posłów, weteranów, żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego a nawet Armii Radzieckiej. Uczniów angażowano w zbiórkę funduszy na rzecz dzieci z Afganistanu, akcję poparcia dla referendum czy protest przeciwko umieszczeniu rakiet w Europie Zachodniej.

25 lutego 1985 roku szkoła przeżyła chwile grozy. W szatni na strychu budynku szkolnego wybuchł pożar. Dzięki akcji straży pożarnej oraz sprawnej ewakuacji nauczycieli i uczniów nikomu nic się nie stało. Na przełomie 1985 i 1986 roku zmienił się stan liczebny klas. Część uczniów przeszła do nowo wybudowanej Szkoły Podstawowej nr 7, jednak nie rozwiązało to problemów lokalowych i lekcje nadal odbywały się na korytarzu, w harcówce, gabinecie pedagoga i pokoju nauczycielskim. Dopiero w 1987 roku została zbudowana sala gimnastyczna, z której korzystali uczniowie obu szkół. Rok później dobudowano łącznik między salą a budynkiem szkoły, a w przylegających do niego pomieszczeniach ulokowano Miejski Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół (po jego likwidacji mieściła się tu do 1993 roku Delegatura Kuratorium Oświaty w Suwałkach).

Budowa sali gimnastycznej

Uroczystości wręczenia sztandaru i nadania Szkole Podstawowej nr 1 imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego 11 listopada 1989 roku. Wśród gości m.in. Andrzej Wajda

Po 1989 roku

Ogromne zmiany w procesie kształcenia i wychowania przyniósł rok 1989. Już 30 maja 1989 roku w Szkole Podstawowej nr 2 odbyła się uroczystość przekazania szkole sztandaru z 1934 roku. Po wybuchu wojny został on ukryty, a po 50 latach w nieznanymi okolicznościach znalazł się w Łomży. 29 maja 1989 roku tamtejsze władze uroczystie przekazały go do Suwałk. W tym samym roku nauczyciele i komitet rodzicielski wystąpili z wnioskiem o przywrócenie szkole imienia Aleksandry Piłsudskiej. Działania te kontynuowała Stanisława Stefanowska, która w 1989 roku objęła stanowisko dyrektora szkoły. Uroczystość nadania imienia odbyła się 31 marca 1990 roku, w rocznicę śmierci Aleksandry Piłsudskiej. Przedwojenna nauczycielka szkoły Romana Merecka odsłoniła tablicę umieszczoną na ścianie budynku i upamiętniającą trzy daty: rok 1920 – powstanie szkoły, 1934 – przeprowadzkę do obecnego budynku, otrzymanie imienia i sztandaru oraz rok 1990 – przywrócenie szkole dawnej tradycji i imienia. W uroczystościach uczestniczył Jan Zahorski, cioteczny brat Aleksandry, w którego posiadaniu znajdowała się przedwojenna tablica upamiętniająca miejsce narodzin Aleksandry Piłsudskiej w Suwałkach. W tym samym roku została ona odsłonięta na murze posesji przy ul. W. Gałaja, gdzie przed wojną mieścił się rodzinny dom Szczerbińskich. Napis na tablicy głosi: *W tym domu urodziła się Aleksandra Piłsudska / Wielkiej rodaczce / Bojownicze o wolność / Peowiacy / i dzieci Szkoły Powszechnej nr 2.* Od tego czasu szkoła otoczyła opieką grób Szczerbińskich na suwalskim cmentarzu parafialnym.

*Cieszę się i gratuluje społeczności
szkoły, uczniom, nauczycielom
i rodzicom otrzymania przez
szkołę imienia Marszałka
Józefa Piłsudskiego.*

*Przewodniczący
11 listopada 1989, Społecznego Komitetu Nadania
Szkoły Podstawowej Nr 1
imienia Marszałka J. Piłsudskiego
Bogdan Paszkiewicz*

*Szkole Podstawowej Nr 1
w Suwałkach imienia naszego
Ojca, Józefa Piłsudskiego
Romana Piłsudskiego
Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska*

Andrzej Wajda

11 listopada 1989 roku Suwałki

Niemal w tym samym czasie do przedwojennej tradycji powróciła też Szkoła Podstawowa nr 1. Inaczej potoczyły się jednak losy jej przedwojennego sztandaru. Przetrwiał wojnę i początkowo wisiał w szkolnej gablocie, jednak na skutek zmian politycznych po drugiej wojnie światowej został zniszczony. Jego fragmenty przez wiele lat przechowywali państwo Gładkowscy, a w czerwcu 1989 roku przekazali szkole. 1 sierpnia 1989 roku utworzony został Społeczny Komitet Nadania Szkole Podstawowej nr 1 imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego, a wkrótce po tym zapadła decyzja o zorganizowaniu 11 listopada 1989 roku uroczystości nadania imienia szkole i ponownego wręczenia sztandaru. Jego odrestaurowania podjął się Andrzej Wajda, ceniony reżyser i senator ziemi suwalskiej, który wziął udział w spotkaniu z młodzieżą szkół nr 1 i 2. Z okazji nadania szkole imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego córka Marszałka Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska podarowała szkole album o ojcu z odręczną dedykacją.

W październiku 1992 roku, po powrocie do kraju Wandy Piłsudskiej i Jadwigi Piłsudskiej-Jaraczewskiej, na warszawskich Powązkach odbył się pogrzeb prochów Aleksandry Piłsudskiej, w którym uczestniczyły delegacje szkół nr 1 i 2. Cztery lata później na zaproszenie Jadwigi Piłsudskiej-Jaraczewskiej szkolne delegacje gościły 12 maja 1996 roku na Zamku Królewskim w Warszawie, uczestnicząc w sesji naukowej poświęconej 60. rocznicy śmierci Józefa Piłsudskiego.

Symbolicznym powrotem do dawnych tradycji i wartości stało się również uroczyste zawieszenie krzyży w szkole (17 września 1990 roku) oraz późniejsze przywrócenie nauki religii.

W latach dziewięćdziesiątych budynek liczący już 60 lat wymagał wielu remontów. Ponieważ szkoły nie otrzymały niezbędnych funduszy, wiele prac przeprowadzono w oparciu o własne środki i możliwości. W pomoc zaangażowali się rodzice, nauczyciele i uczniowie. Część prac wykonano w ramach robót publicznych. Systematycznie prowadzono remonty poszczególnych pomieszczeń, wymianę oświetlenia i sprzętów. W 1996 roku biblioteka szkoły nr 1 została przeniesiona do przestronnych pomieszczeń przylegających do obiektu sportowego.

Delegacje i poczty sztandarowe reprezentowały szkoły na przywróconych po latach obchodach świąt państwowych – 11 listopada, 3 Maja oraz uroczystościach miejskich, m.in. odsłonięciu pomnika Jana Pawła II. Ważnymi wydarzeniami w życiu szkoły pozostają inauguracje i zakończenia roku szkolnego oraz ślubowania klas pierwszych.

Dyrektor Stanisława Stefanowska podczas uroczystości przywrócenia Szkole Podstawowej nr 2 imienia Aleksandry Piłsudskiej, 31 marca 1990 roku

Uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej na budynku Szkoły Podstawowej nr 2, przemawia Romana Merecka

Odsłonięcie tablicy przy ulicy Wawrzyńca Gałaja upamiętniającej miejsce urodzenia Aleksandry Piłsudskiej ze Szczerbińskich, 1990 rok

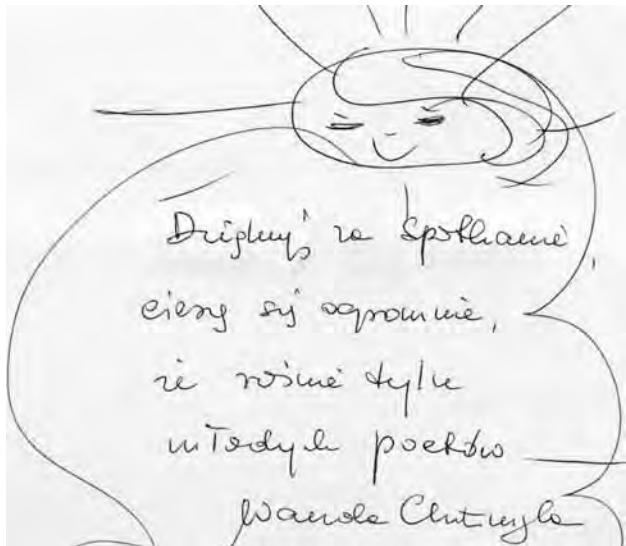
Emilka Bartosiewicz, uczennica Szkoły Podstawowej nr 2
w czasie spotkania z Jadwigą Piłsudską-Jaraczewską

W latach 90. wiele remontów klas i wyposażenia przeprowadzono własnymi siłami

Spotkanie z Wandą Chotomską

Ślubowanie klas pierwszych

Szkolne spotkania i zabawy

Przekazanie sztandaru nowemu pocztowi

Apel z okazji 11 listopada

Sportowcy z „Dwójki” z Wojciechem Kowalewskim w czasie „Gali Sportu”

Drużyna Szkoły Podstawowej nr 2 – zwycięzca Podlaskiej Olimpiady Młodzieży

Po reformie oświaty z 1999 roku

We wrześniu 1999 roku weszła w życie reforma systemu oświaty wprowadzająca trzystopniową strukturę nauczania. Na bazie szkół nr 1 i 2 została utworzona 6-letnia Szkoła Podstawowa nr 2 oraz 3-letnie Gimnazjum nr 1. Trzy lata później Szkoła Podstawowa nr 1 przestała istnieć, a jej tradycje i historię przejęło gimnazjum. W 2005 roku obie placówki weszły w skład Zespołu Szkół nr 8, którego dyrektorem została Ewa Brzozowska, sprawująca tę funkcję do chwili obecnej.

Każdego roku w placówce przeprowadzane są bieżące remonty i modernizacje. Podczas tegorocznych wakacji został dobudowany nowy fronton i wymieniony dach. Najbardziej oczekiwaną przez uczniów inwestycją była jednak budowa boiska szkolnego ze sztuczną nawierzchnią. Jego oficjalne otwarcie odbyło się w kwietniu 2007 roku, a mecz inauguracyjny rozegrały drużyny podstawówki i gimnazjum. Inwestycja została dofinansowana ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki

Szkoła Podstawowa nr 2 (1999–2009)

Tak jak i w latach wcześniejszych uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 włączają się do konkursów i akcji prowadzonych nie tylko w szkole, ale i na terenie miasta. Uczestniczą w akcjach: „Sprzątanie Świata”, „Góra Grosza”, biorą udział w programach profilaktycznych. W latach 2002–2004 roku współpracowali z Podstawową Szkołą Polską w Jekabpils na Łotwie. Wolontariusze wspomagają Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy i inne działania mające na celu pomoc potrzebującym. Od 2002 roku szkoła angażuje się w akcję selektywnej zbiórki surowców wtórnych i odnosi duże sukcesy. Przez kilka lat plasowała się na I miejscu, otrzymując w nagrodę sprzęt komputerowy.

Medal „Zasłużony dla Miasta Suwałk” przyznany przez Radę Miejską Szkole Podstawowej nr 1

Wychowankowie szkoły wielokrotnie znajdowali się wśród finalistów i laureatów konkursów przedmiotowych oraz tematycznych, między innymi: Powiatowego Konkursu „Jak żyć bezpiecznie” i Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym (VI miejsce w 2009 roku). W 2007 roku redakcja szkolnego pismka „Agrafka” zdobyła wyróżnienie w Międzyszkolnym Konkursie na Najciekawsze Pismo Szkolne. Sukcesy odnosili też sportowcy. W 2005 roku reprezentanci szkoły zajęli III miejsce w Igrzyskach Województwa Podlaskiego Chłopców w szachach, badmintonie i pływaniu, a rok później szkolna drużyna zajęła I miejsce w Podlaskiej Olimpiadzie Młodzieży (w kategorii szkół podstawowych). W 2002 i 2004 roku w uznaniu osiągnięć sportowych placówka została nagrodzona przez prezydenta miasta.

Potwierdzeniem sukcesów są przyznane szkole tytuły i certyfikaty. W roku szkolnym 2004/2005 roku „Dwójka” otrzymała tytuł „Szkoły z klasą”, a w roku 2006/2007 certyfikat potwierdzający udział w kampanii społecznej „Szkoła bez przemocy”. W 2006 roku na wniosek prezydenta Józefa Gajewskiego Szkoła Podstawowa nr 2 została nagrodzona medalem „Zasłużony dla Miasta Suwałk”.

Oddanie do użytku boiska ze sztuczną nawierzchnią i mecz inauguracyjny

Gimnazjum nr 1 (1999–2009)

Od września 1999 roku, po uruchomieniu Gimnazjum nr 1, klasy pierwsze nowo utworzonej placówki (osiem oddziałów) funkcjonowały w jednym budynku z „wygasającą” Szkołą Podstawową nr 1 (z klasami IV-VI i VIII), która trzy lata później przestała istnieć. W 2002 roku uczniowie klas trzecich przystąpili do pierwszego w historii szkoły egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej. Pięciu z nich, dzięki uzyskanym wcześniej tytułom laureatów konkursów przedmiotowych, na egzaminie z jednej części osiągnęło najwyższy wynik – 50 punktów.

W 2004 roku szkoła z powodzeniem przystąpiła do organizowanej przez „Gazetę Wyborczą” oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej ogólnopolskiej akcji „Szkoła z klasą” a rok później do akcji „Nauczyciel z klasą” (tytuł ten uzyskało czterech pedagogów). Nauczyciele, którzy cieszą się największą sympatią, nagradzani są przez uczniów statuetką „Superjedynki”. W 2006 roku placówka przystąpiła do programu „Szkoła bez przemocy”.

Pierwszą pracownię komputerową szkoła otrzymała w pierwszym roku swojej działalności w ramach projektu realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej „Pracownia internetowa w każdym gimnazjum”. W roku szkolnym 2004/2005 w ramach realizacji projektu „Pracownie komputerowe dla szkół” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego szkoła otrzymała wyposażenie pracowni komputerowej. Kolejna pracownia powstała dwa lata później. W ramach współfinansowanego przez Unię Europejską programu „Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych” cztery zestawy komputerowe trafiły do szkolnej biblioteki. W roku 2008/2009 nauczyciele przystąpili do szkolenia w ramach rządowego programu „Komputer dla ucznia”, którego celem jest wyposażenie każdego gimnazjalisty (od 2010 roku) w osobisty komputer przenośny.

W roku szkolnym 2004/2005 Podlaskie Kuratorium Oświaty powierzyło szkole organizację wojewódzkiej konferencji „W stronę wspólnego wychowania”, w której wzięło udział ponad 300 osób.

W kalendarzu szkolnych uroczystości stałe miejsce zajmują apele i wieczornice organizowane z okazji świąt państwowych i rocznic ważnych wydarzeń historycznych. Co roku uczniowie uczestniczą w spotkaniach wigilijnych, andrzejkach, pierwszym dniu wiosny, dniach sportu szkolnego, połowinkach, Dniu Edukacji Narodowej i Dniu Europejskim. Tradycją stały

Uczniowie pierwszego rocznika gimnazjalistów

W roku szkolnym 2005/2006 tytuł „Nauczyciela z klasą” otrzymały: Elżbieta Leśniewska, Renata Renkiewicz-Waluś, Elżbieta Rzepiejewska i Grażyna Sikorska

się pielgrzymki do Studzienicznej uczniów klas trzecich przystępujących do sakramentu bierzmowania. Co roku organizowane są imprezy i spotkania, dzięki którym młodzież rozwija zainteresowania, uczy się i bawi. W szkole odbywają się m.in. Dzień Afrykański, Dzień św. Patryka połączony z konkursem wiedzy i prezentacją kultury celtyckiej oraz „Żywe lekcje historii” w wykonaniu Bractwa Rycerskiego Zamku w Gniewie. Ważnymi wydarzeniami były spotkania ze znanymi i ceniowanymi ludźmi. Gimnazjum gościło m.in. laureata Oskara Andrzeja Wajdę, Jego Eksceleńcję Księdza Biskupa Ełckiego Edwarda Samsela oraz Jerzego Mazura.

Cyklicznie organizowane są akcje promujące zdrowy styl życia. W 2003 roku ruszyła pierwsza edycja konkursu pod hasłem „Zabawy językiem polskim dla trzeźwo myślących” mającego na celu propagowanie wśród młodzieży trzeźwego stylu życia oraz rozwijanie umiejętności polonistycznych. Od roku szkolnego 2007/2008 konkurs ma charakter imprezy międzyszkolnej. W roku szkolnym 2007/2008 w kolejnej edycji festynu „Ślepy zaułek”, którego celem jest pogłębienie wiedzy na temat szkodliwości używek, gimnazjaliści zajęli I miejsce w konkursie wiedzy ogólnej z zakresu profilaktyki oraz I miejsce w quizie tematycznym. Podobne cele ma program „Szkoła wolna od dymu tytoniowego” realizowany wspólnie przez wychowawców i uczniów. Na lekcjach prowadzone są konkursy, pogadanki i spektakle, a na korytarzach eksponowane prace plastyczne o tematyce „antynikotynowej”. W uznaniu tych działań gimnazjum otrzymało tytuł Młodzieżowego Lidera Zdrowia. Od kwietnia do listopada 2008 roku w szkole realizowany był projekt „Propagowanie wśród młodzieży i w środowisku lokalnym wiadomości i postaw ekologicznych”, a w roku szkolnym 2008/2009 program ukierunkowany na zapobieganie zarażeniom AIDS mający na celu uświadomienie zagrożeń oraz kształtowanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych. W roku szkolnym 2004/2005 trzecioklasiści zostali przeszkoleni w udzielaniu pierwszej pomocy. Zajęcia prowadzone przez studentów Politechnicznego Studium Medycznego z Suwałk zostały na stałe włączone do szkolnego kalendarza, a objęto nimi także uczniów klas pierwszych i drugich. Od kilku lat gimnazjaliści biorą udział w prowadzonej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej akcji „Młodzi głosują”.

Niemal od początku funkcjonowania gimnazjum w szkole działa Klub Europejski, którego podstawowym celem jest popularyzacja idei integracji europejskiej oraz wiedzy dotyczącej państw wchodzących w skład Unii Europejskiej. Jego członkowie kilkakrotnie uczestniczyli

Egzamin gimnazjalny

Ewa Brzozowska i Hanna Osińska – laureatki „Superjedynek” 2007

Biblioteka i centrum informacji multimedialnej

Dni Papieskie

„Żywa lekcja historii”

Pierwszy dzień wiosny

Spotkanie z biskupem ełckim Edwardem Samsel

Akcja profilaktyczna i promująca zdrowy tryb życia

w wyjazdach m.in. do zaprzyjaźnionego z Suwałkami Grande-Synthe we Francji, a gośćmi „Jedynki” była młodzież z College du Moulin.

Prężnie działa Koło Przyjaciół Biblioteki. Oferuje czytelnikom ciekawe propozycje konkursów literackich i plastycznych, spektakli i wieczornic. Dzięki wyposażeniu w sprzęt komputerowy biblioteka stała się również Centrum Informacji Multimedialnej.

Każdego roku gimnazjaliści włączają się w akcje, happeningi i festyny, także te realizowane w mieście. Wielu z oddaniem działa na rzecz osób potrzebujących jako wolontariusze. Uczestniczą w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy i akcji „Góra Grosza”.

Uczniowie „Jedynki” wielokrotnie odnosili sukcesy w konkursach i olimpiadach. W roku szkolnym 2000/2001 dziesięciu uzyskało tytuł laureata konkursów przedmiotowych organizowanych przez I LO im. Marii Konopnickiej, a trzech otrzymało wyróżnienia w konkursie matematycznym „Kangur”. Rok później pięciu uczniów klas trzecich otrzymało tytuły laureatów wojewódzkich konkursów przedmiotowych z języka polskiego i z biologii. W roku 2002/2003 uczennica klasy drugiej została laureatką wojewódzkiego konkursu języka polskiego, rok później sukces ten został powtórzony. W roku szkolnym 2005/2006 uczeń z „Jedynki” zajął III miejsce w ogólnopolskim konkursie „Ok! Internet” (w nagrodę wziął udział w wycieczce do Paryża). W tym samym roku w IV Międzygimnazjalnym Konkursie Matematycznym dla Klas Pierwszych o Puchar Zastępcy Prezydenta Miasta Suwałk szkolna drużyna zajęła I miejsce, powtarzając sukces sprzed roku. W roku następnym uczennica gimnazjum została laureatką wojewódzkiego konkursu chemicznego. W roku 2006/2007 uczniowie odnieśli sukcesy na wojewódzkich konkursach z chemii, fizyki, matematyki i informatyki. Rok później pięciu uczniów (laureatów wojewódzkich konkursów z fizyki, geografii, informatyki, matematyki i wiedzy biblijnej) otrzymało przyznany przez prezydenta miasta tytuł „Mądrej Sowy”. W roku 2008/2009 otrzymało go trzech uczniów „Jedynki”. Co roku reprezentanci szkoły triumfują w konkursie suwalskich gimnazjów „Supergłowa”, w którym muszą wykazać się znajomością języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, sztuki, matematyki, fizyki, chemii, biologii i geografii. W roku 2007/2008 w powiatowym etapie Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym drużyna gimnazjum zajęła II miejsce. W nagrodę szkoła otrzymała motorower HERO-GIZMO, na którym uczniowie mogą przygotowywać się do egzaminu na kartę motorowerową. W rozgrywanych w tym samym

roku eliminacjach wojewódzkich XXXVI Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego reprezentacja szkoły zajęła II miejsce w kategorii szkół gimnazjalnych.

Duże osiągnięcia nie tylko na poziomie szkoły czy miasta, ale również województwa i kraju odnoszą sportowcy. Ich dorobek to ogromna kolekcja medali, pucharów i dyplomów. Jednym z największych sukcesów było zdobycie srebrnego medalu na Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w Zapasach w 2006 roku. Sportowcy z „Jedynki” wielokrotnie byli nagradzani na Wiosennej Gali Sportu.

Sukcesami mogą pochwalić się szkolne zespoły muzyczne, teatralne oraz redakcja gazetki. W 2004 roku zespół „Ewenement” brał udział w Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki „Piosenka, którą lubię” w Sieradzu, w 2006 roku zdobył III nagrodę na Międzynarodowym Festiwalu Piosenki o Nagrodę Bursztynowego Kogucika w Gdańsku, a w roku 2007/2008 III miejsce w IV Konkursie Piosenki Religijnej w Suwałkach.

W 2005 roku w III edycji Festiwalu Małych Form Teatralnych pod hasłem „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi” szkolna grupa teatralna zdobyła II wyróżnienie za walory artystyczne. Rok później w IV edycji festiwalu za spektakl „Ona – czyli katarsis” otrzymała I nagrodę oraz nominację do Ogólnopolskiego Festiwalu „PaT” (Profilaktyka a Teatr) w Nidzicy, na którym gimnazjaliści mieli reprezentować województwo podlaskie. V edycja konkursu przyniosła III miejsce i Nagrodę Specjalną programu Komendy Głównej Policji. W 2009 roku sukces na białostockim festiwalu odniósł spektakl „Maska”, który otrzymał I wyróżnienie w kategorii „Wrażenie artystyczne”.

W 2004 roku sukces odnieśli redaktorzy szkolnego pisma „Gi.BBON”, które otrzymało I nagrodę w III Międzyszkolnym Konkursie na Najciekawsze Pismo Szkolne i Klasowe „Kałamarniczki 2004”. Również podczas kolejnych edycji konkursu oceniający szkolne gazetki suwalscy dziennikarze wielokrotnie doceniali wysoki poziom edytorski i literacki pisma. W 2007 roku w V edycji konkursu „Gi.BBONOWI” przyznano I miejsce.

Szkoła od wielu lat prowadzi akcję selektywnej zbiórki surowców wtórnych, a zaangażowanie w nią uczniów zostało wielokrotnie docenione. W 2003 roku w nagrodę za udział w konkursie do szkolnej biblioteki trafił pierwszy komputer. W roku szkolnym 2007/2008 szkoła przodowała we wszystkich kategoriach konkursu, zdobywając I miejsce w kategorii „Najlepszy uczeń w zbiorce makulatury”, I miejsce w kategorii „Najlepsza praca plastyczna”, II miejsce w kategorii „Najlepsza szkoła”.

„Superłowy” Gimnazjum nr 1

Przedstawienie pt. „Maska”

Laureatki zawodów sportowych

Występ zespołu „Ewenement”

Bal połowinkowy

Zajęcia ekologiczne

Laureaci konkursów przedmiotowych

Szkoła Podstawowa nr 2 i Gimnazjum nr 1 tworzące Zespół Szkół nr 8 to placówki z atrakcyjną i bogatą ofertą edukacyjną: ambitnymi i sprawdzonymi programami, obowiązkową nauką dwóch języków obcych, licznymi kołami zainteresowań (przedmiotowymi, artystycznymi, sportowymi), zajęciami konsultacyjnymi oraz zespołami wyrównywania wiedzy. Ich uczniowie mogą korzystać z bogatych zbiorów biblioteki, czytelnicy i centrum multimedialnego oraz obiektów sportowych. Szkoła nie tylko przekazuje wiedzę, uwrażliwia też na problemy współczesnego świata, uczy dostrzegać potrzeby drugiego człowieka oraz śmiało realizować własne marzenia.

Wiemy, że każde dziecko jest inne. Świat jest jeden, choć różny dla każdego z nich. Chcemy integrować, to co w świecie najcenniejsze! Chcemy pomagać w rozumieniu świata, uczyć szacunku i miłości do niego. Będziemy pogłębiali to, co uczeń zdobył, umożliwiali mu doświadczenie, przekazywali techniki uczenia się. Każdy z nas powinien mieć takie miejsce, gdzie może być sobą, gdzie jest wolny od krzywd i niebezpieczeństw, gdzie może oddychać pełną piersią. Chcemy, by jednym z takich miejsc była dla uczniów nasza szkoła.

Opracowały: Ewa Brzozowska, Alicja Godlewska, Małgorzata Poznańska

Niestety, brak materiałów nie pozwala na pełne przedstawienie dziejów szkoły, a do ich opracowania konieczne są szczegółowe kwerendy m.in. w zbiorach archiwalnych na Litwie. W tekście wykorzystano m.in.: Kronika 7-klasowej Szkoły Powszechnej Nr 2 w Suwałkach (z lat 1919–1936); Kronika Szkoły Podstawowej nr 2 w Suwałkach (z okresu 1945–2009); Kronika Szkoły Podstawowej nr 1 w Suwałkach (z okresu 1945–2002); Kronika Gimnazjum nr 1; oraz opracowania: Andrzej Matusiewicz, Lata międzywojenne. Szkoły i oświata [w:] Suwałki, miasto nad Czarną Hańczą, praca zb. pod red. J. Kopciała, Suwałki 2005, s. 372–375; Tadeusz Radziwonowicz, Szkolnictwo, tamże, s. 557–577; Janusz Kopciał, Edukacja, tamże, s. 852–861.

Zespół Szkół nr 8
Suwałki, ul. T. Kościuszki 126